

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Побудова України як суверенної, незалежної, демократичної та правової держави, її інтеграція до Європейського Співтовариства в умовах соціально-економічної нестабільності, зміни геополітичного положення України у світі та необхідності протидії загрозам прикордонній безпеці, забезпечення правопорядку на державному кордоні України, неможливі без налагодження ефективного функціонування Державної прикордонної служби України.

В сучасних умовах, нової актуальності набуває правове регулювання діяльність (функціонування) спеціальних підрозділів Держприкордонслужби, а саме підрозділів швидкого реагування Держприкордонслужби.

Побудова нових структур правоохоронного та бойового призначення без наукового дослідження неможлива. Реформування підрозділів швидкого реагування потрібно здійснювати тільки на науково обґрунтованій основі. Сучасні юридичні науки, що вивчають ОДКУ, та практику накопичили значний обсяг інформації, яку можна використовувати під час розроблення складних, специфічних проблем діяльності підрозділів швидкого реагування, поставити і вирішити питання, які в сукупності комплексно можуть вирішити проблеми правового регулювання діяльності підрозділів швидкого реагування ДПСУ. Зокрема: визначення принципів їх діяльності, вдосконалення функцій, форм, методів, функціональної та організаційної структури, взаємодії, контролю та нагляду, активізації людських можливостей (людського фактора), врахування закордонного досвіду та ін.

Сьогодні діяльність підрозділів швидкого реагування Державної прикордонної служби України регламентується низкою різних законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, які в певній мірі є застарілими, недосконалими, мало узгодженими між собою, а їх окремі норми носять суперечливий та фрагментарний характер, що негативно впливає на дотримання правопорядку у сфері охорони державного кордону.

Обстановка на державному кордоні України, як свідчить історія та сучасність не є стабільною. Переважна більшість підрозділів Державної прикордонної служби України фахово підготовлені для виконання повсякденних завдань, забезпечення прикордонного контролю, охорони ділянки державного кордону тощо. Разом з тим, ускладнення обставин військово-політичного характеру, удосконалення злочинної та контрабандної діяльності, нелегальної міграції потребує відповідного реагування, яке можуть забезпечити спеціально підготовлені та злагоджені підрозділи. У нормативних та доктринальних джерелах зустрічаються різні терміни відносно таких спеціальних підрозділів «підрозділи швидкого реагування», «резерви», «мобільні підрозділи». Загальною об'єднуючою назвою цих підрозділів варто визначити «підрозділи швидкого реагування ДПСУ», під якими необхідно розуміти підрозділи ДПСУ зі спеціальним правовим статусом, призначені для здійснення правоохоронних функцій ДПСУ в умовах загострення та ускладнення обстановки на ділянках відповідальності органів охорони державного кордону, застосовують спеціальні форми та методи діяльності та володіють відповідною спроможністю сил та засобів.

Підрозділи швидкого реагування ДПСУ виконують свої особливі завдання, які виникають раптово у кризових ситуаціях, тому для персоналу цих підрозділів встановлюються високі вимоги (фізичні, інтелектуальні, психологічні тощо) під час комплектування. Посилена підготовка та постійні тренінги є обов'язковою умовою функціонування цих підрозділів та запорукою забезпечення прикордонної безпеки нашої держави.

Під принципами діяльності підрозділів швидкого реагування ДПСУ запропоновано розглядати, уособлені у правових нормах відповідні засадничі вимоги та типові правила діяльності ПШР ДПСУ, які повинні бути дотримані за будь-яких службових умов. Принципи діяльності ПШР ДПСУ, визначають основи функціонування цих підрозділів, формують поведінковий компонент їх персоналу, забезпечують дотримання законодавства та зобов'язують діяти в інтересах прикордонної безпеки. Такі принципи мають подвійну правову природу загальну та особливу, що обумовлено місцем у ДПСУ, призначенням та специфікою виконуваних завдань цих підрозділів. Тому запропоновано, принципи діяльності ПШР ДПСУ поділити на загальні та спеціальні.

Загальні принципи притаманні підрозділам швидкого реагування, як і усій системі органів ДПСУ, до них відносяться: законність; повага і дотримання прав та свобод людини та громадянина; позапартійність; безперервність; поєднання гласних, негласних та конспіративних форм і методів діяльності; єдиноначальність; колегіальність при розробці важливих рішень; взаємодія з органами державної влади, органами

місцевого самоврядування та громадськими організаціями при здійсненні покладених на ДПСУ завдань; відкритість для демократичного цивільного контролю. До спеціальних віднесено принципи комплектування та функціонування, що відображають специфіку завдань які покладаються на ПШР не відображені в нормативно-правових актах, що врегульовують їх діяльність. У зв'язку із цим висловлена позиція про потребу нормативного закріплення, а саме узагальнити в нормативно-правовому акті який би урегулював діяльність ПШР ДПСУ, у тому числі принципи діяльності таких спеціальних підрозділів, призначених для швидкого реагування на зміну обстановки на державному кордоні України.

Функції мають безпосередній зв'язок із завданнями ПШР. Однотипні завдання дозволили згрупувати їх у окремі напрямки діяльності – функції. Основні функції ПШР спрямовані на усунення загроз на державному кордоні злочинного (тероризм, організованих злочинних угруповань) й військового характеру та мають раптовий характер (загрози) й потребують миттєвого реагування, реалізації тієї функції яка відповідає конкретній загрозі.

Загалом простежується поєднання загальних (для ДПСУ) так і спеціальних (тільки для ПШР) виконання функцій.

УДК 341.824:338.47(043.2)

Осадчий І.В., здобувач вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ІСТОРІЯ СУДУ ПРИСЯЖНИХ

Незважаючи на те, що традиційно історію суду присяжних прийнято рахувати з Англії XII століття, вважаю, що перші «протоприсяжні» з'явилися значно раніше. Наприклад, суспільство германських племен ґрунтувалося на кровноспоріднених відносинах, у яких людина виступає як представник свого «племени». З цієї причини суб'єктом процесу був скоріше рід, а не сама людина. У міру розвитку суспільства в ньому зміцнюються обмінні відносини та збільшується індивідуальна свобода. У такому суспільстві людина виконує певну функцію і є учасником ринку. Тоді злочин заподіює шкоду вже не тільки самому потерпілому і його роду, а учасникам ринку – всьому суспільству. Суспільна небезпека злочину служить причиною того, що захист особи людини (товаровиробника) і переслідування злочинця стає спільною справою. Відповідно до цього вирішенням справи по суті займалось все плем'я, де